

XVI Міжнародна науково-практична конференція «Methods of solving complex problems in science», 25-28 квітня 2023 р., Прага, Чехія

Секція – Філологія

НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО РИТМУ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ФАКУЛЬТЕТУ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Гурина Наталія Вікторівна

старший викладач кафедри лінгвістики та перекладу

факультету романо-германської філології

Київський університет імені Бориса Грінченка

n.huryna@kubg.edu.ua

Формування вимовних навичок є невід'ємною частиною кожного практичного заняття з іноземної мови. Розвиток звукової культури спілкування, який включає формування навичок вимови звуків та основних інтонаційних моделей мови що вивчається, є лакмусовою стрічкою, яка визначає рівень вмінь іншомовного говоріння.

Інтонація говоріння сприймається реципієнтом в першу чергу, і паралельно з мовою тіла та жестів, передає первинний і головний образ почутої інформації. Від якості такого інтонаційного «образу» залежить коректність сприймання змісту інформації, переданої мовцем.

Студенти факультету права та міжнародних відносин, майбутня професія яких тісно пов'язана з умінням належним чином спілкуватися з представниками інших країн на дипломатичному рівні і нести при цьому відповідальність за коректність розуміння англомовних співрозмовників та правильність своїх висловлювань, мають навчитись оперувати основними англійськими інтонаційними моделями та іншими аспектами інтонації, такими як темп, тембр і ритм. Правильна інтонація англомовного говоріння з його особливим ритмом сприяє ефективному спілкуванню з носіями англійської мови та сприяє більш якісному вирішенню мовленнєвих завдань на міжнародному рівні.

Навчання ритмічного англомовного говоріння є непростим завданням, оскільки є суттєва різниця між ритмікою української і англійської мов. Тому викладачам практики англійської мови необхідно постійно працювати над формуванням навичок ритмічного говоріння та читання студентів і ні в якому разі не нехувати цим видом навчальної діяльності.

Перед початком формування навичок ритмічного читання та говоріння викладач має пояснити студентам, що ритм англійської мови є акцентним-stress-timed (тобто, залежним від наголосу = акценту). Він базується на тому, що наголошені склади вимовляються у потоці мовлення через приблизно однакові проміжки часу.

Ефект ритму заснований на чергуванні сильних (наголошених) та слабких (ненаголошених) складів. Ритм української мови також акцентний, але між ним та ритмом англійської мови існує суттєва різниця.

The difference between rhythm in English and Ukrainian lies in the following.

| | |
|---|---|
| In Ukrainian almost all the words of an intonation group are stressed , в українській мові наголошуються майже всі слова інтонаційної групи (головні частини мови та службові слова) | In English the rhythmic pattern is different — all content words are stressed while the function-words or form-words are fitted in between the stressed ones. В англійській мові наголошуються смислові слова-головні частини мови, а службові частини мови зазвичай не мають наголосу (виключно для логічного чи емпатичного акцентування). |
|---|---|

Інтонаційні групи складаються з ритмічних груп. Ритмічна група, у свою чергу, має у своєму складі один наголошений склад та декілька ненаголошених, які взаємопов'язані на семантичному та граматичному рівнях. Початкові ненаголошені склади інтонаційної групи, так звані проклітики (див. підкреслені склади), приєднуються до першої ритмічної групи. Таким чином, ненаголошені склади, що передують наголошеному, вимовляються дуже швидко, голосні в них «слабкі», e.g.: He 'works. He can 'work. He was at 'work.

Ненаголошені склади ритмічної групи, що слідує за наголошеними (енклітики, див. підкреслені склади), також вимовляються досить швидко. Вони ніби «зливаються» з наголошеними складами, які передують ним., e.g.: 'six, 'sixty, 'sixtieth.

Головне, що мають зрозуміти студенти те, що не зважаючи на кількість ненаголошених складів перед чи після наголошеного складу в кожній ритмогрупі, час на вимову кожної ритмогрупи – однаковий!

Організація навчання англійського ритму на наших заняттях з першої іноземної (англійської) мови відбувається наступним чином.

Після пояснення особливостей функціонування англійського ритму, ми починаємо **тренування на рівні груп слів та словосполучень** які мають тенденцію до збільшення кількості проклітиків та енклітиків – **1 етап**. Дивись вправу 1.

Exercise 1: Read the words rhythmically, clap your hands every time you pronounce a stressed syllable (in bold). Count the number of enclitics between the stresses syllables in a line

ONE TWO THREE FOUR

ONE and TWO and THREE and FOUR

ONE and a TWO and a THREE and a FOUR

ONE and then a TWO and then a THREE and then a FOUR

У наступних вправах ми пропонуємо прочитати ритмічно слова, де змінним елементом виступають – проклітики, їх кількість (ненаголошені склади, які передують наголошеному складу ритмогрупи). Дивись вправу 2.

Exercise 2: Read the words rhythmically. Pay your special attention to the number of proclitics in every rhythmic group (underlined syllables). Stressed syllables are highlighted in bold.

He works. He can work. He was at work.

She's the best girl. She's the nicest girl. She's the happiest girl.

При виконанні таких вправ студенти концентрують увагу саме на ритмі, оскільки лексичні труднощі відсутні. При цьому вони вправляються у прискоренні темпу читання ритмогрупи, в якій присутня більша кількість проклітиків чи енклітиків. Для кращого засвоєння можна запропонувати студентам плескати в долоні при вимові кожного наголошеного складу, стукати ручкою, тощо. Зазвичай на цьому етапі ми пропонуємо декілька вправ щоб студенти навчилися читати довші за кількістю ненаголошених складів ритмогрупи зберігаючи при цьому ритм. Наприклад, дивись вправу 3.

Exercise 3: Read the following rhythmic groups at equal intervals of time, making a new articulating effort with every stressed syllable. Speed up the pronunciation of unstressed syllables with an increase in their number.

Give me a ...bottle of....orange juice

Plenty of...carrots and....sausages

New....black..... boots

RingJack....soon

Lovely.....yellow....trousers

Speak to....Susan....later

Horrible.....rose coloured....sunglasses

Telephone....Alison....afterwards

На **другому етапі** нашого навчання ми пропонуємо перейти **на рівень простих речень в межах однієї інтонаційної групи**, де основним завданням студентів буде самостійно знайти всі головні та службові частини мови (content and form-words) і порахувати кількість ритмогруп. Дивись вправу 4.

Exercise 4: Find content words (stressed syllables in them) and circle or underline them. Give these words extra emphasis while reading. Count the number of rhythmic groups. Read the sentences rhythmically.

Example: John wants to be an actor, and he wants to live in Hollywood.

1. The lifts are very jerky. 2. I left it there this morning. 3. I'm sorry to disturb you. 4. He's busy at the moment. 5. I did my best to be early. 6. There are some interesting items. 7. It's her favorite recording.

Отже, на першому та другому етапах навчання ритмічного читання нашими основними завданнями є навчити студентів:

- розрізняти поняття «інтонаційна група» та «ритмогрупа»;
- визначати головні та службові частини мови;
- виділяти наголошені склади наголосом та рахувати кількість ритмогруп в інтонаційній групі;
- промовляти наголошені склади ритмогруп через однакові проміжки часу;
- за потреби прискорювати темп читання ритмогрупи з більшою кількістю ненаголошених складів для зберігання ритму всієї інтонаційної групи.

Наприкінці другого етапу доцільно провести рефлексію знань студентів правил англійського ритму та їх умінь виділяти в реченні інтонаційні групи та ритмогрупи. На занятті ми пропонуємо заповнити таку таблицю-оцінювання власних досягнень студентів:

ENGLISH RHYTHM: Self – Assessment Table

| | | | |
|--|--------------------|---|--|
| After my practice English rhythm ... | Is lucid to me now | I feel some difficulties in observing proper rhythm | Still have no idea how to sound rhythmically |
| I can divide the sentences into intonation groups: | Easily | Having some problems | Need help |
| English rhythm is.. | Syllable-timed | Stress-timed | Shift-timed |
| I assess my rhythmic skills as... | Excellent | Good enough | Poor |

На **третьому етапі** нашого навчання англійського ритму ми пропонуємо переходити на **рівень складних речень**, де студентам доведеться мати справу з кількома інтонаційними (смысловими) групами у реченні і відповідно виконувати такі ж самі завдання як і на попередніх етапах, але вже на рівні фразової єдності. Зазвичай, ми пропонуємо рецептивні завдання з ритмічного читання складно-сурядних чи складнопідрядних речень професійно-орієнтованої тематики, де головною складністю студентів буде окреслити межі інтонаційних груп і вже потім знаходити наголошені склади головних частин речення в ритмогрупах. Дивись вправу 5.

Exercise 5: Read the following statements of famous people rhythmically (define the number of intonation groups and mark their boundaries (/), find content words in every intonation group, define the number of rhythmic groups and underline their stressed syllables, practise reading these statements observing the same amount of time for every rhythmic group. Be ready to read it aloud. See sentence 1- example.

1. The primal principle of democracy/ is the worth and dignity of the individual (2 intonation groups, 7 rhythmic groups). Edward Bellamy. 2. Pull off a coup and you are a national hero, fail and you are an evil criminal; in business it's the same difference between bankruptcy and making a fortune. Jeffrey Archer. 3. I disapprove of what you say, but I will defend to the death your right to say it. Evelyn Beatrice Hall.

На **четвертому етапі** студентам пропонуються вправи на ритмічне читання невеликих **текстів** та аудіювання уривків говоріння дипломатичного характеру (дипломатичні виступи, промови, конференції, тощо) – рівень понадфразової єдності та тексту. Підбір навчальних матеріалів здійснює викладач відповідно до теми практичного заняття.

Так, після аудіювання уривку професійно-орієнтованого говоріння та його аналізу доцільним є завдання на імітацію ритму спікера і вивчення уривку

напам'ять. Приклад інструкції до такої вправи на аудіювання для навчання ритмічного говоріння дивіться у вправі 6.

Exercise 6: Listen to the extract from Barack Obama's inaugural speech 2009, pay your special attention to the rhythm of his speaking. (Time:3.33-4.28). Mark the pauses between the intonation groups (/ - to mark a short pause, // - to mark full stop). Underline stressed syllables in rhythmic groups. Make sure you pronounce the same intonation patterns on the semantic hubs as the speaker does (highlight in bold and mark intonation). Try to copy the manner of the president's speech and follow his rhythm pattern - pronounce the marked stressed syllables at equal intervals of time.

«On **this** day/, we gather because we have chosen **hope**/ over **fear**/, unity of **purpose**/ over **conflict**/ and **discord**// On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances and false promises, the recriminations and worn-out dogmas that for far too long have strangled our politics. We remain a young nation. But in the words of Scripture, the time has come to set aside childish things. The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history; to carry forward that precious gift, that noble idea passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness....»

На **п'ятому** – завершальному етапі навчання англомовного ритму ми пропонуємо виконувати репродуктивно-продуктивні та продуктивні вправи для навчання ритмічного читання та говоріння. До таких вправ ми відносимо:

- ритмічне читання уривку тексту професійно-орієнтованого характеру;
- аудіо-запис ритмічного читання уривку студентом з наступним його інтонаційним аналізом на занятті;
- презентація власного професійно-орієнтованого говоріння – короткого виступу на запропоновану тематику (conference speech for eg.) з наступним аналізом інтонації: інтонаційних моделей, ритму, темпу, тембру та паузації.

Вправи четвертого та п'ятого етапів мають виконуватися регулярно впродовж першого року навчання студентів.

Список літератури:

1. Dmytro Turchyn. English for International relations. –Vinnytsia, NOVA КНУНА. – 2011. – 253 p.
2. Anthony Fox. Prosodic Features and Prosodic Structure. The Phonology of suprasegmentals. – Oxford University Press. – 2000. –401 p.
3. Brazil D. Pronunciation for advanced learners of English. Students book . – Cambridge: Cambridge University Press, 1994. – 159 p.
4. Kelly Jerald. How to Teach Pronunciation. – Series editor: Jeremy Harmer. – Longman, 2004. – 153 p.

The link to the recording (to exercise 6): <https://youtu.be/BuUH2csd4Yo>